

ТРГОВАЧКИ ТЕФТЕР ДРАГУТИНА МИЛУТИНОВИЋА

из 1807—1809. године

У Историјском архиву града Београда, у архивском фонду Земунског магистрата, чувају се неколико садржајних и врло важних приватних тефтера.¹ Њихова је садржина привредног карактера. Они су писани концем осамнаестог и почетком деветнаестог века. Врло су важни за привредну историју Земуна и развој трговачких веза земунских трговаца са Београдом и Србијом. Има их на грчком, немачком и српскохрватском језику. Они на грчком су врло лепо вођени, читко писани и одлично сачувани, док се за остале не може то рећи.

Како су ти приватни тефтери доспели у регистратуру Земунског магистрата? То се могло догодити на овај начин. После смрти имућних људи, односно јачих привредника, настајали су обично велики и дуги спорови приликом утврђивања њихових имовних стања — активе и пасиве. У вези с тим и доношењем оставинских расправа потрзане су и њихове пословне, рачунске, књиге, јер су тутори оставина или маса и помоћу њих доказивали пред Земунским магистратом потраживања својих штитљеника (пупила) и бранили њихова наслеђа од грамзивих и несавесних поверилаца или ортака њихових родитеља. Како су неки спорови трајали по неколико година, то су и те пословно-рачунске књиге, тефтери, задржаване у суду све до окончања спорова, где су после тога остајале и чуване с другим архивским књигама. Такав је случај био и с Милутиновићевом оставином па, према томе, и с овим његовим тефтером. Пошто је Милутиновић играо видну улогу не само у земунској привреди на прелазу из осамнаестог у деветнаести век, него и у снабдевању устаника ратним потребама и животним намирницама у доба првог српског устанка, то заслужује да се овде мало више позабавимо њиме.

¹ Тефтер (правилније дефтер) јесте, по своме пореклу, грчка реч (од *кожа*, одрана животињска кожа; после она прерађена у пергамент, коју су од Грка преузели Персијанци, од њих Турци, а ми од ових). Овом су речју у турској државној администрацији називане службене књиге, првенствено пописи одлука султанових или управних власти, затим спискови (регистри) људи, војника, села, рачуна, прихода и расхода службеног и приватног карактера. Отуда царски, санџачки, вилајетски, кнежински, ђумручки, еснафски, парохиски, беговски, трговачки, занатлиски итд. тефтери.

Драгутин Милутиновић, писац и сопственик овог тефтера, био је врло активан и угледан земунски трговац. Досад нисмо, нажалост, наишли на несумњиве податке о његовом пореклу, упркос свим трагањима за њима, али ипак постоји један податак који, по свему судећи, открива Милутиновићево порекло.²

Зна се да је крајем осамнаестог века живео у Србији и да је оданде, побегао у Земун,³ где га налазимо 1794. године као кућевласника и марвеног трговца. После две године убележен је као поседник друге куће, а прву је свакако трампио или продао. Нешто доцније, 1803. године, купио је у Бежаниској улици лепу кућу за 1350 фор., а виноград код „Кужног гробља“ за 400 форинти.⁴ При свему томе, Милутиновић је у то исто време канио да направи нову кућу по своме

² Када су хајдуци, по причању Гаје Пантелића, похарали с јесени 1791. године неке Драгачевце који су се „застали“ у Шумадији, дакле, после склопљеног свиштовског мира, Карађорђе, који је „био старији“ над више од 500 бораца и хајдука у тек завршеном рату, и кога су „сви слушали и признавали“, плануо је, чувши за то, и зарекао се пред многим људима овако: „Тако ми хак бога великога, који би се хајдук чуо најдаље до недеље дана терају га, [и] ако га стигнем, убићу га, а кога не стигнем истерају га из ове земље.“ Овај је глас брзо разнесен по целом вилајету и убрзо потом дођоше Карађорђу многе хајдучке харамбаше па, изјавиши да ће се „проћи хајдуковања“, побратимише се с њим. Набрајајући ко је све дошао, Гаја, најзад, вели: „Дође Драгутин, родом из пазарске наије, с братом Драгићем и побратими се [с] Карађорђем, и баш брат би и поможе, кад се закрајини, сила овом народу“. На основу ових редова сматрамо да је овај Драгутин и Драгутин Милутиновић једно те исто лице.

За то нам говоре ове чињенице:

Прво, причајући о Милутиновићевом доласку Карађорђевој кући (концем јула или почетком августа 1803. године), где се с Карађорђем „договорио и обећао да ће из Немачке добавити артије, конаца, барута, олова, кремења, пушака, и топова и што год војски треба“, Гаја Пантелић наглашава, као за већу сигурност, да ће се договорено и обећано извршити: „Побратими су били Карађорђе и Драгутин;“ ово побратимство потиче, свакако, од јесени 1791. године, када се Драгутин из пазарске нахије поклонио Карађорђу и обећао да ће се оканути хајдучије.

Друго, Д. Милутиновић је, по свој прилици, концем јесени 1791. или у зиму 1791/2. године пребегао у Земун да се склони од турске одмазде а није тамо „утекао [тек] од даија“, како је то Исидор Стојановић унео у Гајино причање, додуше у загради, као свој додаток, јер Милутиновића налазимо од 1794. године као кућевласника у Земуну, где је живео као трговац све до своје смрти (1809).

Треће, Драгутин је као хајдучки харамбаша могао упознати многе истакунутије и предузимљивије људе у Србији па је с њима после преласка у Земун одржавао пријатељске и пословне везе; он је ради трговине прелазио у Србију и по њој се кретао у пратњи свога јасагџије (оружаног пратиоца) Бећира из Крупња; уосталом Д. Милутиновић је био човек од иницијативе и смелих подухвата, врло окретан и самопоуздан, чиме се одликују баш хајдучке харамбаше.

Четврто, у већ цитираним редовима Гајиног причања вели се за Драгутина (харамбару) „и баш брат би и поможе, кад се закрајини, сила овом народу“. Овде се под речима „кад се закрајини“ мисли на први српски устанак, јер се стварно тек тада, после више од дванаест година од јесени 1791. године, „закрајини“ (отпоче рат), а реч „и баш брат би и помаже... сила овоме народу“ (у Србији), јесу речи непобитне истине и оне се могу односити само на Драгутина Милутиновића, земунског трговца, који је братски и много помогао устаницима. Још нешто, Драгутин Милутиновић је говорио и писао ијекавштином, што се види и из овог његовог тефтера, а нема сумње да је таква ијекавштина и Драгутина из пазарске нахије.

Стога, на основу свега овога, сматрамо да су та два Драгутина из причања Гаје Пантелића једно те исто лице. [О Гајином причању види: Радосав Перовић, *Грађа за историју првог српског устанка*, Београд 1954, стр. 26, 45—46].

³ Гласник Друштва српске словесности II, 254; Р. Перовић, н. д., 26.

⁴ Т. Ж. Илић, *Осам до сада непознатих докумената из Првог српског устанка*, Годишњак Музеја града Београда, I (1954), 115.

укусу, па је с Михаилом Бауером, земунским дрводељом и закупником права заправљење цигала, склопио писани уговор да му „добави дрва за огрев из Турске по цени коштања, а у накнаду за то да Бауер њему да потребну циглу за подизање куће“ по цени која њега стаје. И доиста, Милутиновић је „три пута на својој сопственој лађи, а једанпут на изнајмљеној од Јована Лончаревића“, донео, свакако из Србије, 379 хвати дрва по 4 пијастера хват.⁵ Дакле, Милутиновић је имао и свој брод. Он је на прелазу из осамнаестог у деветнаести век, баш уочи првог српског устанка, када је земунска привреда била врло јака и жива, имао развијен и уносан посао марвене трговине. Ван сваке је сумње да је стално одржавао пословне и пријатељске везе са Шумадинцима и да је разграђивао свој посао, као и други земунски марвени трговци, од срца Шумадије — преко Земуна, Осиека и Велике Каниже — до Шопрона и Бура (Győr) у северозападној Угарској. То је сасвим разумљиво, кад се има у виду да су Хабзбурзи од 1792. године готово непрестано били у упорној борби с „јакобинском“ Француском, па је месо било потребно и војсци и становништву великих градова, особито Беча где је било и доста емиграната.

Живећи подуже у средини врло прометног града Земуна, „Hauptstadt der Militärgränze“, који је одржавао јаке трговачке везе не само с Карловцем, Сењом, Ријеком и Трстом, него и с Бечом, Шопраном, Буром, Пештом, Сегедином, Темишваром, Оршавом, Видином, Галцем и централним земљама европске Турске; долазећи свакодневно у додир с добрим познаваоцима привредних, финансиских и политичких прилика у Аустрији и Турској; путујући до Осиека, Вировитице, Велике Каниже, Шопрана, Беча и других градова, Милутиновић је као бистар, окретан и прилично писмен човек био ширих видика и доста добро обавештен не само о великим тадашњим западноевропским збивањима, која су привлачила пажњу целог културног света, него и о мукотрпном животу оне је браће у Србији. Долазећи као такав у Шумадију ради послова, он је увек бивао мио гост својих познаника и пословних пријатеља, мењао с њима мисли и обавештавао их о тадашњим приликама у Немачкој, а бивао до танчина обавештен и о стању Срба под дахијама. Он је код Шумадинаца уживао велико поверење које му је, као пословном човеку без крупног капитала, омогућило послове већег стила.

Када је у Београдском пашалуку, с повратком јаничара, настала велика забринутост и неизвесност, услед које су многи Србијанци, који су у аустријско-турском рату (1788—1791) учествовали на аустријској страни против Турака, почели бежати у Аустрију, а неки и преко Земуна са целим породицама, а особито после Мустафа-пашине погибије (1801), када је бивало све мање мира и личне сигурности а све више јаничарских отимања и дахиских насиља, у Србији су смелији и срчанији људи почели да мисле на шире потхвате и већа прегнућа за ослобођење од јаничарско-дахиске самовоље и необузданости. Потпуно сагласан са намерама шумадинских прегалаца Милутиновић се јаче повезао с њима на припремању средстава и окупљању снага за велико дело ослобођења. Он је почетком августа 1803. године био у Тополи, много разговарао с Карађорђећем, својим „побратимом“, па се, по Гаји Пантелићу, Карађорђећевом пашеногу, са њим и „договорио...

⁵ Грађа из земунских архива за историју Првог српског устанка, Београд 1955, I, 106/107.

да ће из Немачке додавати артије, конаца, барута, олова, кремена, пушака, топова и што год војски треба; и ту угодише да му у том послу помогне Милош Кабадарац (Урошевић) који је с отцем Обрадом и с овога синовцем Милосавом био такође утекао у Немачку“.⁶ Интересантно би било знати ко је у тај посао уводио Милоша — Карађорђе или Драгутин, Милошев кум. Зна се да је и Милош одлазио у Шумадију и куповао стоку. Изгледа да је и он од раније био Карађорђев познаник. Ту се први пут, за тако важан задатак, везује имена ова два земунска трговца, будућих лифераната муниције српским устаницима. Милутиновић се, дакле, прихватао једног необично тешког и деликатног посла који је за устанике значајно много више него да је с оружјем у руци био у њиховим редовима. Колико је Милутиновић био скопчан с радом на припремању првог српског устанка види се и по томе што је располагао писмом „где су били пописани главни људи који ће се дићи“ против дахија. Штета што не знамо од кога је Милутиновић добио то писмо. Нема сумње да је Милутиновић здружно радио не само у Земуну него и у другим местима у корист револуционарних прегалаца.

У то време су Милутиновић, М. Урошевић и Димитрије Николић, земунски трговац, уговорили са Србијанцима, врло вероватно будућим устаничким старешинама, да из Србије извезу 6.000 свиња, 3.000 оваца, 2.000 коза и 300 волова, у укупној вредности од 122.000 форинти, а да у Србију увезу 15.000 мерава пшенице за сетву, 14.666 мерава јечма, 5.000 мерава кукуруза и 10.000 центнера стрмног брашна. Дворски ратни савет је то одобрио 11 новембра 1803. године,⁷ а уговорачи су свакако извршили. Милутиновић је тада или мало доцније поручио код браће Крстића, земунских кројача „турских одела“, за 4.629 форинти „одела за друга лица“, свакако за своје познанике и пријатеље у Србији. Поменути кројачи су му стварно „излиферовали“ та израђена одела 1804. године,⁸ а он их је послао онима за које су направљена.

Кад је Устанак плануо и устаници, после првих успеха, одлучно наставили започету акцију, набављање муниције и оружја било је горуће питање. Било је свима јасно да је за то требало спремних, преданих и експедитивних људи и много готовог капитала с којим устаници нису располагали. Због тога је Карађорђе, сазивајући нахиске и устаничке старешине у Остружницу (1804) на врло важно саветовање, позвао и „главне Србе трговце и пријатеље србске да и они дођу на скупштину у Остружницу, који и дођу: прво Милутин Топал [Драгутин Милутиновић], Милош Урошевић и Димитрије Ратковић [Марко-

⁶ Гласник Друштва српске словесности II, 254.

⁷ Душан Пантелић, *Београдски пашалук пред Први српски устанак (1794—1804)*, Београд 1949, 358.

⁸ Стеван Крстић, земунски кројач „турских одела“, тужио је 29. X. 1809. године Милутиновића Земунском магистрату и тражио из његове масе 2762 фор. 20 крајцера. Он то потраживање овако образлаже: „Драгутин Милутиновић је примио, по изводу А (из тужиочеве пословно-занатлиске књиге) делимично од мога покојнога брата Јанићија а делимично од мене, направљена одела у вредности од 4629 фор. 04 крајцаре, и за то, пошто је исплатио 1866 фор. 44 крајцаре, остао дужан још 2762 фор. 20 крајцара“ (ИАБ, ЗМ, 1810 J. 791). — Не зна се како је спор окончан, јер није цео предмет сачуван. Ван сваке је сумње да је Милутиновић поручивао ова одела по жељи својих пословних пријатеља из Србије и да их је тајно пребацивао; не верујем да су то била обична одела, а она су стварно 1804. године „излиферована“ поручиоцу „за друга лица“.

вић]“, брат Радосава Ратковића, земунског трговца, који је трговао са Србијанцима и умро, нажалост, уочи самог Устанка. „И ту они учине договор са Карађорђем: да се њи три узму у кунпанију да набављају Карађорђу све потребе војене, како ти: барут, олово, хартију, топове, ђулета и храну за новце... Они се зареку и увере Карађорђа да ће се они старати [за] све што [је потребно] и колико је више могуће. Карађорђе обећа им плаћати и добар проценат давати...“⁹ Изгледа да је већ тада опуномоћен Милоје Петровић Трнавац „од стране целог српског народа да за њега купује сву робу од аустријских трговаца“.¹⁰ Тако су ови земунски трговци стварно постали набављачи и лиферанти ратног материјала за српске устанике. Милутиновић се овим послом јаче активирао и повезао са устаницима. Он је тада ступио у најзнаменитију фазу своје животне активности.

Судећи по једном Милутиновићевом тестаменту од 11/23 децембра 1807. године, компањони су одмах уложили по 25.000 форинти у ортачку сврху.¹¹ Незнатна сума за тако велики и важан посао, али је то за устанике значило много. Компањони су се добро сналазили: они су узимали, у случају потребе, готов новац на облигације и менице од богатих земунских Грка и Цинцара, који сами нису хтели да улажу своје капитале у такве ризикантне послове, нити су, пак, желели да се ма каквим директним помагањем устаника замерају ни аустријским ни турским властима. С друге стране, првим српским устанком је прво поремећена и после потпуно пресечена земунска транзитна трговина од Солуна и Цариграда за Пешту и Беч и обратно, па је у Земуну било готовог капитала, који се уз сигурну гаранцију и залогу могао узимати под интерес. Тим су се компањони често користили.

Пошто Карађорђе „није имао у опште никакве касе народне“, а само „нешто капитала“ „од своје трговине“, он је био принуђен да са народним старешинама тражи позајмице. Обраћајући се у мају 1804. године земунским трговцима за „зајам од 50.000 гроша“, они истичу значај истога, јер „Вашом помоћу наше душмане морамо сатрти...“¹² Компањони су увек, колико су могли, прискакали у помоћ. Са развојем прилика и општих потреба, Вожд је са својим војводама плаћао лиферантима ратне лиферације народним „благом“ — ситном и крупном марвом. Тако се набављачима осмехивала срећа двоструке зараде: да купују муницију и други материјал од Аустријанаца, којима је услед дугих и тешких ратова с револуционарном Француском требало много новца, и да све то лиферују устаницима, од ових да примају марву, на име новца, и да је гоне у Славонији и западну Угарску на познате сточне тргове ради продаје и уновчавања. Али то није био нимало лак и једноставан посао како то на први поглед изгледа: прво, што набављачи нису сву преузиману стоку продавали само с профитом већ су имали и веће штете; а друго, што ни они нису лако долазили до ратног материјала, јер Аустријанци нису хтели, с једне стране, да се отвореном продајом муниције и оружја устаницима замерају султану, а с друге стране, они нису благоданом гледали на стварање слободне српске државе, и то револуционарним путем, у своме сусед-

⁹ Гласник Друштва српске словесности IV, 149/150; и *Причања савременика о Првом српском устанку* (Београд, 1954), 72.

¹⁰ *Грађа из земунских архива...*, I, 528, 252.

¹¹ Исто, 311.

¹² Мита Петровић, *Финансије и установе обновљене Србије*, I, 67.

ству. Они су се већ били уверили да је револуционарна Србија имала привлачну снагу не само за Србе у Војној граници него и за оне у Провинцијалу. При свем том, потреба ратног материјала гонила је устаничке старешине да у своје име и са својим писмом шаљу „ортаке“ М. Урошевића и Д. Милутиновића концем фебруара 1805. године у Беч да од највиших власти измоле дозволу за слободну набавку тога материјала из државних магацина и арсенала.¹³

Милутиновић је као компањон „лично ишао“ у Србију „да одабира свиње и рогату марву, преузиману на име исплате ратног материјала излиферованог Србијанцима“.¹⁴ Тамо је одлазио и Милош Урошевић. Они су 1806. године издејствовали дозволу од меродавних власти „да могу сваки пут при повратку из Србије“ само 24 часа остати у Конгумацу ради карантена,¹⁵ док је за остале карантен трајао недељу дана.

Ови лиферанти су и мимо компањонског посла трговали, било сваки посебно, било један у ортаклуку с другим или чак с другим људима. Они су, као и други трговци, куповали житарице и брашно у Срему и Банату па продавали устаницима. Ни тај посао није ишао глатко: требало је много мољакања и преписке за дозволе од Цара и царских власти. Драгутин Милутиновић и М. Урошевић добили су новембра 1804. године дозволу од Славонске генералне команде да могу да извезу у Србију 5.625 мерова пшенице, 1.875 мерова јечма и 1.125 центи брашна. Милутиновић је 16. новембра изјавио „да ће те житарице“ предати Србијанцима „на постојећим скелама код Кленка, Остружнице и Забрешја . . . и то не одједном целу количину него мало по мало“.¹⁶ После две године, Милутиновић је извршио једну лиферацију жита са Димитријем Марковићем. „Прошлога лета [1806 г.], вели Марковић, купио сам 146.478 ока жита за 15.150 фор. од трговца Пантелије Ђорђевића из Титела и предао сам га 5 јула тек. год. Драгутину Милутиновићу, на његову молбу и наваљивање, ради даље продаје с пристанком да и он може да вуче и ужива половину зараде; он га је продао Младену Миловановићу по 18 гроша за 100 ока, и то све скупа за 17.577 гроша и 21 пару“.¹⁷ То жито је износило 184.562 килограма; на њему је зарађено 2.427 гроша.

Поменута Компанија је постојала до пада Београда у српске руке, а тада је почела да се распада. Прво је испао Димитрије Марковић, док су Милутиновић и Урошевић остали у ортаклуку до 17/29 марта 1807. године, а тада се Компанија потпуно распала. Остали су само неразмршени рачуни и велики ортачки спор око њих. Ортаци су се обрачунали и поравнали 11 маја 1807. године „тако да све трговачке књиге и облигације, везане за ову трговину . . . у будуће не треба да важе; само остајемо у ортачкој вези за:

1329 ком. свиња које се налазе у Мађарској, по 15 фор. 19935 фор.
685 ком. код Илије Пантелића [у Осиеку] по 20 фор. 13700 „

33635 фор.

и коначно у остатку потраживања из Србије . . . 147.700 гроша за које

¹³ А. Ивић, *Списи бечких архива о Првом српском устанку*, II, 47/51.

¹⁴ *Грађа из земунских архива . . .*, I, 255, 402.

¹⁵ Исто, 189, 191.

¹⁶ Исто, 65—66, 68.

¹⁷ Исто, 303—304.

јемче српске угледне старешине Ђорђе Петровић, Младен Миловановић и Јаков Стефановић“.¹⁸ И то није било дефинитивно решење; спор је обнављан и трајао дуго после Милутиновићеве смрти. Вратимо се Милутиновићевом раду по распадању компаније.

Кад су после склопљеног примирја између Русије и Турске у Слобозији (12/24 августа 1807. године) настале врло повољне прилике за трговину, Д. Милутиновић је сам наставио свој трговачки посао с марвом. Почетком 1808. године видимо га на томе послу у ортаклуку с Милутином Јовановићем, земунским марвеним трговцем, иначе родом из Белог Потока (под Авалом). У то доба пада постанак Милутиновићевог тефтера на коме ћемо се овде задржати колико је потребно за његово боље разумевање.

II

Овај тефтер је био укоричен; предња корица му је прилично очувана а задња не постоји. Величине је 39,5 X 20 см. Има 82 непагинирана листа; међу њима је доста потпуно празних, као: 8, 9, 18—21, 24, 25, 28, 59—69, а код неких је само по једна страна исписана или започета. Последњи листови су оштећени али текст је сачуван. На унутрашњој страни предње корице налазе се интересантне забелешке.¹⁹ Хартија је груба и јака, има водене знаке. Рукопис је неисписан, прилично нечитак и без интерпункције. Језик је мешавина екавштине са ијекавштином; многе речи су састављене; текст је послован, стилски доста лош, понегде готово нејасан.

Иако нигде на њему не пише да је Милутиновићев, то се јасно из текста види. Ако, пак, упоредимо Милутиновићеве потписе и неколико његовом руком написаних речи, које налазимо на неким са слушањима у судским записницима Земунског магистрата из 1808. године,²⁰ закључак је несумњив да је Милутиновићева рука написала цео овај тефтер. Његов оригиналан наслов написан на вињети предње корице, гласи овако:

вервара 18, лета 1808.
у земуну тевтер од куповине
свине и од продаје из србије

Судећи по томе наслову, Милутиновић је почео 18 фебруара 1808. године (ст. стила) да води свој тефтер. Међутим, подаци у њему почињу са 25 децембром 1807. године, па теку до 23 марта 1809. године, али они под првим датумом нису на првој него чак на 11. страни, а на првој су подаци под 27 децембром 1807. године па и они унакрс прертани. Друга страна текста почиње с 8 фебруаром и свршава се с подацима од 9 јуна 1808. године, а подаци од 11 јануара те исте године налазе се тек на 7. страни. Већ је из тога јасно да тефтер није вођен ни хронолошки, како је сав посао текао, нити је за сваку трговачку странку одређен посебан лист. На неким местима под једним те истим датумом забележена су примања марве од разних србијанских трговаца. На другим листовима налазе се подаци о примањима стоке од

¹⁸ Исто, 213—214.

¹⁹ Види примедбу на првој страни овог тефтера.

²⁰ „И ја Милошеве нове пунтове уништавам нити ни у шта не припознајем него нека ми плати његову облигацију што ми је дужан. Драгутин Милутиновић“.
(Грађа из земунских архива, I, 388—389, 392).

једног те истог трговца под разним датумима не само једне него и двеју година, а новчане своте коштања те марве повезане су сабирањем. На извесним местима су забележени поједини послови заједно с обрачунима. Милутиновић је, дакле, водио свој тефтер онако како је њему било најподесније и најпрегледније, није много водио рачуна о неком систему. Због свега тога је овај тефтер доста непрегледан. Стога, доносећи га онако како је вођен, у данашњој транскрипцији,²¹ разуме се, ми дајемо овде, ради брзог прегледа, једну хронолошку таблицу података о купљеној и извезеној стоци из Србије, коју су Милутиновић и Јовановић извезли за 14 месеци; таблица је састављена из овог тефтера, а узимани су тачнији подаци.

Неки подаци су два пута заведени под истим датумима а на разним листовима; њих доносимо само на једном месту, где су боље повезани, и то је назначено белешкама. Има података који изгледају, на први поглед, да су исти, али неки елементи нису у складу с тим, па смо их оставили на оба места.

Овде морамо учинити још неке потребне напомене: прво, да је сва марва купована на пар и готово увек с радошем;²² друго, да у збировима и резултатима (код множења) има грешака; треће, да се на крају тефтера помињу многа незнатна и неважна лица. Ми смо се трудили да у белешкама (фуснотама) исправимо све рачунске грешке, али неким нисмо могли ући у траг; можда је Милутиновић тако утврдио суме с трговцима приликом пријема стоке. Исто тако настојали смо да објаснимо и сва имена, али нам је код неких било немогуће, као например: Сава, Риста, Шубара, и др. с којима је Милутиновић имао пословну везу.

Драгутин Милутиновић је и пре овога тефтера водио своје трговачке књиге,²³ као што су радили и остали земунски трговци, али нам ниједна од њих није сачувана. Међутим, овај тефтер је његова последња пословно-рачунска књига, можда једина из последње фазе његовог трговачког рада, и он ју је до на две недеље пред своју смрт водио.²⁴ Овај тефтер је због својих разноврсних, богатих и нових података за привредну историју Србије у доба првог српског устанка веома важан и тим драгоценији што нам ниједан овакав није сачуван од осталих марвених трговаца који су стварно извозили марву из уставничке Србије.

²¹ Пошто смо констатовали да је Милутиновић био слаб познавалац основних правописних правила свога времена, то смо транскрибовали све његове правилно и неправилно написане речи данашњим правописом (свињама = свињама), задржавши језичке одлике. Што се тиче мешавине екавштине са ијекавштином, ту смо задржали изразито написане речи екавштином, као например: готови[х], они[х], сено, Ос[иј]ек, а друге, као например: човек, претера, терали и слично, ускладили смо с ијекавштином, јер она преовлађује. Слово *x* смо додавали, стављајући га у угласту заграду, прво, да би се избегле неизвесности, а друго, јер су га извесни земунски Срби, Милутиновићеве савременици, писали.

²² Ако се при погодби углави да купац добије бесплатно неки број (процент) од купљених брва стоке онда се то зове куповина с радошем. У нашем случају је четири од стотине. Пре првог светског рата слушао сам у Србији сељанке на пијаци да нуде јаја: „Ајте, пет за грош и једно радош“; у овом случају радош (од мађарске речи *ráadás*) значи приде, додатак.

²³ Андреја Ранковић, земунски контрибуент, потраживао је 26 јула 1809. године из Милутиновићеве масе 256 форинти „као плату за свој једногодишњи рад (што је радио) као књиговођа“ код њега (Историјски архив Београда, Земунски магистрат 1809. Ј. 1573). То се види и из других аката: Грађа I, 106—107, 213.

²⁴ Драгутин Милутиновић је умро 14 априла 1809. године.

Целокупна садржина овога тефтера могла би се поделити, према природи материје или пословања, углавном на четири дела:

први, куповина и извоз највише мршавих свиња и волова из Србије са подацима о људима од којих је купована, о броју и цени те стоке, о начину и местима њене исплате, о трошковима приликом извоза;

други, смештај и товљење тих свиња у Бежанији, у Петровцима, у Руми и у Српском Михољцу и трошкови око тога;

трећи, продаја те стоке у земљама аустрискога цара са подацима о томе где је продавана, коме и по којој цени и о трошковима с тим у вези;

четврти, обрачуни између ортака и њихови „профити“ од тих трговачких послова.

Пада у очи да је стока извожена из Шумадије, почев од Кнића (у Грузи) и Рековца па све до Саве и Дунава; једино је можда Петар Дражевац (Стублинац, Стублинчевић), из села Дражевца, дотеривао стоку из колубарско-тамнавског краја.

Овде морамо истаћи да је у оно доба, када се није располагало великим капиталима, лично поверење појединих трговаца, нарочито марвених и житарских, чинило основ њихових послова. То је било због тога што је капитализам у градовима Војне Границе, па и у дубљој позадини Провинцијала, био тада још у првој фази свога развитака. У Србији, пак, где је било много стоке, особито свиња, новчана привреда је увелико почела да потискује натуралну привреду, па је потреба за новцем бивала све јача и већа. Због тога су србијански сељаци, да би дошли до новца, продавали своју стоку домаћим трговцима на краткорочну вересију, а ови су велике чопоре тако исто продавали граничарским трговцима које су добро познавали. Милутиновић је уживао велико поверење код најугледнијих људи у Шумадији, а имао добре везе са сремским, славонским и мађарским трговцима, па је и он силом прилика продавао на вересију.²⁵ То је само убрзавало већи промет.

Ако му је био потребан готов новац, поред онога што је имао, он га је узимао на меницу или позајмицу под интерес од земуних трговаца — Грка и Цинцара, који су по капиталу били далеко јачи од Срба. Често је полисама измиривао своје србијанске повериоце. Све се то врло лепо види из овог тефтера. Он, дакле, пружа нове податке за детаљније проучавање трговачког и новчаног пословања земуних трговаца са трговцима устаничке Србије.

А кад истакнемо, на основу самог тефтера, да су Милутиновић и Јовановић за 14 месеци извезли око 7150 свиња и 287 волова и за то унели у устаничку Србију преко 212.000 турских гроша, а то представља око 21.200 дуката, што је за оно доба много значило, онда то још изразитије говори о важности овог тефтера.

Танасије Ж. ИЛИЋ

²⁵ У Милутиновићевом тестаменту (од 14. IV. 1809) стоји: „Мени и Милутину Јовановићу дугују ове странке:

управник властелинства у Ердуту	15000 фор.,
Михаел (Крамер) из Осиека	4000 „ „
Шогори Илије Пантелића («Die Schwägers Illia Pantelics») из Осиека	7000 фор. (ИАБ,

ЗМ, 1810 Ј. 16). Овде се свакако мисли на осјечку трговачку фирму Илија Пантелић гесте Стојановић и комп. — Сличних података за вересију има у овом тефтеру.

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД СТОКЕ
КОЈУ СУ Д. МИЛУТИНОВИЋ И М. ЈОВАНОВИЋ ИЗВЕЗЛИ
ИЗ СРБИЈЕ ОД 25. XII 1807. ДО 23. III 1809. ГОДИНЕ

Датум извоза	Број стоке	Име и презиме људи од којих је стока купљена	Куповна цена на пар и грош	Износ у турским грошевима
1807. XII 25.	254 св.	Новак Мајсторовић у ортаклуку с М. Јовановићем	66	8382.—
"	214 св.	Младен Миловановић	56	5768.—
1807. XII 27.	477 св.	Новак Мајсторовић	66	15741.10
1808. II. 8.	214 св.	Младен Миловановић	56	5768.—
1808. II 21.	214 св.	Миливоје Вулићевић	58	5974.—
1808. III 26.	248 св.	Миливоје Вулићевић	58	6616.10
1808. IV 10.	352 св.	Младен Миловановић	61	10308.—
1808. V 6.	440 св.	Миливоје Вулићевић		12344.—
1808. VI 5.	192 св.	Сава	56	5152.—
1808. VI 9.	234 св.	Миливоје Вулићевић	62	6954.—
1808. VI 9.	253 св.	Милета из Рековца	—	—
1808. VI 9.	315 св.	Младен Миловановић	58	8787.—
1808. VI 9.	228 св.	Милисав из Кнића	53	5803.—
1808. VIII 30.	293 св.	Петар Дражевац-Стублинац	58	8149.—
1808. VIII 30.	153 св.	Петар Дражевац-Стублинац	48	3528.—
1808. IX 19.	361 св.	Петар Дражевац-Стублинац	55	9400.—
1808. X 19.	214 св.	Петар Дражевац-Стублинац	58	5974.—
1808. X 28.	369 св.	Андреја Јокић из Тополе	—	—
1808. X 28.	111 св.	Алекса Дукић из Бање	—	—
1808. X 30.	206 св.	Радован из Саранова	—	—
1808. XI 2.	209 св.	Петар Дражевац-Стублинац	58	5829.—
1808. XI 19.	26 св.	Стеван Јефтић	65	845.—
1808. XII 21.	304 св.	Миливоје Вулићевић	56	8204.—
1808. XII 22.	312 св.	Петар Дражевац-Стублинац	57	8550.—
1808. XII 23.	286 св.	Миливоје Вулићевић	88	12056.—
1808. XII 24.	77 вол.	Петар Дражевац-Стублинац	140	5390.—
1809. II 19.	450 св.	Миливоје Вулићевић	58	12528.—
1809. III 9.	79 вол.	Петар Дражевац-Стублинац	145	5677.—
1809. III 23.	131 вол.	Миливоје Вулићевић	135	8492.—
1809. III 23.	226 св.	Миливоје Вулићевић	58	6293.—

Т Е Ф Т Е Р

1807 лето, месеца декем[в]рија 27 прими[х] у Новака Мајсторовића из Азање у једному чопору

220 глава по 66 гроша [пар], сума чини	7260.—
продадо[х] [их] Ђорђу Лукину по 70 гроша [пар]	7700.—
па претјера Новак ¹ глава	
257 по 66, њина сума чини гроша	8471.— ²
477 глава, то су на рани у Србскоме Миолцу, ³ преко Драве. Од горње суме побијамо ⁴ 3 брава, њина сума чини — то сам примио ја, Драгутин, — гр[оша]	99.—
	8382.—
На ове свиње армиције ⁵ и трошка до Осијека, док[л]е смо и[х] предали Или[ји], ⁶ има воринти	850.—
И овај грошак плати Милутин Јованович и даде капаре Милутин на његову страну	1000.—
а сва друга горња сума остаје Драгутина Милутиновича.	
<i>Примедба.</i> На унутрашњој страни предње корице стоје ове забелешке:	
„Риба моруна 115 ока по 1 ф. 45, сума чини воринти	201.15
друге рибе ока 31 по 11 грошића, чини му воринти	17.16
2 кечике, воринти	3.—
армиција, воринти	4.—
скеле царске	—23
трошка за рибу, крајцара	—48
	226.42
штранка [странка] која је рибу однела	—20
	227.02
плати(х) за прошће и за пруже, воринти	32.—
Кочијашу за ношење плати(х)	7.30
плати[х] за платно за тарнице	17.30
и за шунегле укивати платио	1.24
	285.26“

Види се из текста да је рибу слао у Србију, јер су се за тамо плаћале армиција (царина) и скеле царске.

¹ Иако је цела прва страна унакрс прецртана, ипак је доносимо због стварних података. — На 11 страни овог тефтера стоји под 25 децембром 1808. године: „Претера Новак Мајсторовић из Азање свиња 254 у ортаклук с Милутином Јовановићем, пар свиња по 66 гроша 8382 ф.“ Ова ставка, изгледа ми, говори о истим свињама о којима говори друга ставка на првој страни — 257 глава, — јер су 3 брава одбијена, узео их је сам Драгутин.

² Овде је грешка у множењу, место 7 треба да стоји 8.

³ Сада Горњи Михаљац (Срез вировитички) звао се раније Српски Михаљац (Rasz Miholacz). Он је почетком XIX века био „српско [илирско] село које је припадало вировитичком властелинству са православном парохијом. Удаљен је 9 миља од Шиклуша“ (Christian Crusius, Topographisches Post-Lexikon von Ungern sammt den dazu gehörigen Provinzen und Siebenbürgen. Wien, 1806. III Bd, S. 520). Обори су били на левој обали Драве — „преко Драве“.

⁴ Треба: одбијамо.

⁵ Армиција (од мађарске речи *harminc* = тридесет) значи царина. Ова се наплаћивала на граници некадашње угарске државе у висини 30 односно 33½ од вредности робе; због тога се и царински уред називао Тридесетнички уред.

⁶ Илија Пантелић, осјечки трговац.

1808 лета, вервара 8 примисмо на Јакову од господара М[л]адена Миловановича, биоградскога коменда[н]та, свиња глава

214 по 56, и њина сума чини гроша 5768.—
и грошка на скели и армиције, воринти 391.20.—

6159.20.—

и продали смо [их] по 63.30; продасмо из Шиклеуша⁷ Тривуну и Марку из Миолца Србскога, сума чини 6508.—
и платисмо господару пивару⁸ векслу [меницу]. Од ове суме изгубисмо воринти 60.—
Овије[х] 60 воринти да прими Милутин о[д] добити
Из ове суме прими Милутин Јованович воринти 940.—
Јоште остаје да прими Милутин од горње суме фор. 232.—,
а оно друго остаје само Драгутиново.⁹

1808 вервара 21 примисмо свиње на Остружници од Миливоја Вулићевића глава

214 с радошима, по 58 [гроша] пар, сума чини начисто воринти 5979.—¹⁰
Марта 26 претера Миливоје Вулићевић

248 глава свиња, њина сума чини гроша 6616.10.—
Маја 6-га примисмо у Миливоја

440 глава свиња, њина сума чини гроша 12344.—

Сума овијем свињама гроша 24959.—¹¹

Јунија 9 примисмо у Миливоја Вулићевића

234 главе свиња по 62 [гроша], сума чини му 6956.—

1236¹² глава; ово им је сума, гроша 31915.—

1808 октомврија прими[х] у Петра Дражевца [Стублинца]¹³

214 свиња по 58 [гроша].

Овијем свињама сума чини гроша 5974.—

Знати се давање Милисаву ис Кнића:¹⁴

први пут у Биограду примио Милисав гроша 300.—

па послѣје 2 казана, одсекла сума воринти 616.—

па сам [м]у дао у па[р]латори[ји] воринти 1400.—

па сам [м]у дао у двареда гроша, 160.—

⁷ Шиклеуш, мађарска варош, 3 миље од Доњег Михољца у Славонији, с ове стране Драве.

⁸ Константин Хадија, земунски трговац, сопственик земунске пиваре. Трговао је свињама; имао је обор у Земуну, а по Милутиновићевој смрти купио је његов обор у Бежанији, где је и сам, крај Милутиновићевог, имао још један обор. Он је био познаник и пословни пријатељ Јована Добраче, познате личности из доба Устанка.

⁹ Из ова последња четири реда и последњег става прве стране овог тефтера изгледа да Милутин Јовановић још није био прави Милутиновићев ортак. Овај је улагао већи капитал, а онај већи труд.

¹⁰ Грешка у множењу, треба 5974.

¹¹ Грешка у сабирању, место 5 треба 3 па, према томе, крајњи збир није 31915 већ 31895 гроша.

¹² Треба 1136.

¹³ Петар Дражевац, Петар Стублинац или Стублинчевић из Дражевца, јесте једно те исто лице из Дражевца код Уба.

¹⁴ Милисав из Кнића, капетан, рођени је брат Теодосија Филиповића, оборкнеза Гружанске кнежине.

1808 декем[в]рија 1 дадо[х] му у па[р]латори[ји] полицу ¹⁵ на	
Нану Банбу од 2000 гроша, чини му	2200.—
па му дадо[х], код Антуна, ¹⁶ банки, воринти	300.—
и плати[х] му једну полицу, у Земуну, воринти	500.—
	<hr/>
	5526.—
1808 јунија 5 примисмо у Саве ¹⁷ свиња	
192 по 56, чини му сума гроша	5152.—
	<hr/>
И [за] то прими Сава у Драгутина у	
Биограду:	
примио је Сава први пута гроша	3000.—
па прими на полицу у Живковића ¹⁸	500.—
па опет у Живковића до полицу	600.—
	<hr/>
	4100.—
И добили смо на овијем свињама Савиним фор.	
	475.— ¹⁹
Претјера[х] свиње од Милете из Рековца ²⁰ глава	
253 и пошто се продаду.	
Прими[х] у господара Младена Милованича свиња	
315 по 58, њина сума чини ф.	8787.—
228 [свиња] по 54 ф. узесмо у Милисава из Кнића, ¹⁴ њина сума чини	5803.20.—
	ф. 14590.20
На ове свиње армиције и трошка на пут воринти ф.	1021.—
1808 лета, јунија 23	
Продали смо један чопор у Осиеку Марку	
из Шиклеуша глава 303 по 63 ипо, њина сума чини	
	9525.—
продали смо 239 по ф., њина сума чини	
	5975.—
	<hr/>
	ф. 15500.—
1808 јулија 5 продали смо у Осиеку свиње	
кој[е] смо узели у Младена глава	
315 продали смо [по] 63 и по, сума	9525.—
па смо продали и оне које смо узели у Милете из Рековца,	
229 с радошима по 50 ф., њина сума	5500.—
	<hr/>
	ф. 15025.—
Армиција и трошак свињарима	
путем до Осјека и свакога трошка	
	1021.—
	<hr/>
Начисто сума сва свињама (од продаје ф.	
	14004.—
И од оније(х) 315 цркла су 3 брера.	

¹⁵ Полица (од италијанске речи polizza) значи заложница; Нану Бомба је земунски трговац који се 1804. преселио из Београда у Земун.

¹⁶ Неидентификовано лице. Може лако бити А. Чук, шеф парлаторије.

¹⁷ Сава (бимбаша из Трнавe?).

¹⁸ Стеван Живковић, трговац, који се још 1806. потпуно преселио из Земуна у Београд.

¹⁹ Процент зараде 9,21%.

²⁰ Милета из Рековца, вероватно Милета Радојковић.

1808 вервара 21 прими Миливоје ²¹ у Николе скелечије	500.—
Вервара 25-га прими Миливоје на пар[л]атори[ји]	
полицу од гроша	2600.—
прими Миливоје на полицу у Биограду	560.—
послали смо по Максиму и[з] Селевца ²²	5823.—
и прими Миливоје на полицу кад смо чинили рачун код цркве у Котроманцу гроша	3000.—
	Гроша: 12483.—
Маја 22 прими Марко Кела ²³ полицу у Живковића ¹⁸ и у кнеза Мате у Тополи гроша	3210.—
	Гроша 15693.—
Прими Миливоје у Београду на полицу [гроша]	2000.—
и даде Милутин сестри Дамњановој	20
	17713
и што је примио Миливоје Вулићевић из Азање	
у Милутина Јовановича од брашна и од јечма гроша	11590.—
Дадо[х] ја, Драгутин, први пут Миливоју по Дамјану: ²⁴ пр[в]ипут дао сам гроша	500.—
па каде су свиње дотерали, 339 глава, дадох	1000.—
Јунија 11 дадо[х] Миливоју Вулићевићу на полицу у Нане Бонбе и у готову новцу	3100.—
Ноем[в]рија 19 посла[х] Миливоју по Марку Кели ²³ гроша	3900.—
Декем[в]рија 9 прими Миливоје Вулићевић једну полицу од 1200 гроша и у готову прими 1000 гроша, чини му све гроша	2200.—
	Гроша 10700.—
У ову суму Миливојеву уишло од брашна Милутинови[х] новаца	3502.—
1808 јануарија 11 прими[х] ја, Драгутин, од они[х] свиња прода- ти[х] Солги у Товарнику, воринти	5000.—
Ис тога плати[х] ја, Драгутин, што смо били дужни Бесному Јањи, ²⁵ воринти	3125.—
и плати[х] у Товарнику за коња и нашега трошка	18.48.—
Дадо[х] Милисаву ²⁶ у Митровици воринти	5.—
и дадо[х] Милутину у Петровцима воринти	10.—
и " " у Земуну "	300.—
и " " за пут свињарима	250.—
плати[х] овициру таксу у Јакову воринти	100.—
плати[х] свињарима у Јакову који су са скеле свиње терали	35.—
плати[х] 2 лагова по 5 ф., сума	10.—
официру диурне плати[х] воринти	5
	3858.48.—

²¹ М. Вулићевић, трговац из Азање.

²² Максим из Селевца, може лако бити Сима Радојковић, Радојков син.

²³ Врло вероватно Марко Јовановић, трговац из Ацибеговца, који је имао потраживања од Милутиновића.

²⁴ Дамњан Првенчанин? земунски контрибуент.

²⁵ Тома Филакто, зем. трг., Јања присутан часу Милутиновићевој смрти.

²⁶ Милисав је пасторак Милутина Јовановића, кочијаш Милутиновићев.

Плати[х] армицију банки, ^{26а} воринти	239.27.—
сребрни[х] новаца плати[х] воринти	159.36.—
курста ²⁷ на новце плати[х] воринти	159.—
плати[х] Ђини ²⁸ опет по 2 грошића на воринту	13.—
	<hr/>
	4429.51.—
и за кола [платих] до Земуна из Митровице воринти	4.30.—
плати[х] за со свињама у Петровцу воринти	15.—
	<hr/>
	4449.21.—
Потроши[х] идући у Биоград, каде сам свиње погодио с Младеном, ²⁹ воринти	12.36.—
плати[х] у Котроманцу таксе воринти	26.36.—
	<hr/>
	ф. 4488.33.—
Потроши[х] ја, Драгутин Милутинович, прво на моју страну Лазару Урошевићу ³⁰ од беде	300.—
дадо[х] на моју страну Анђелку, ³¹ терзи[ји],	30.—
па за мој трошак прими[х] воринти	30.—
па опет прими[х] за мој трошак	50.—
једноме човеку био сам дужан	100.—
плати[х] Николи Краљевићу ³²	13.—
	<hr/>
	ф. 523.—
и каде пође Милутин у Руму на вашар даде ми воринти	50.—
дао сам за кола Мијаилцу ³³	6.—
плати[х] за 2 брва из Бата[ј]нице донешена	1.30.—
1808, декем(в)рија 21 примисмо у Миливоја Вулићевића из Азање свиња (мршавих) глава 304.	
Декем(в)рија 23 примисмо у Миливоја Вулићевића свиња дебели(х) глава	
286 по 88 гроша, чини му сума гроша	11956.— ^{33а}
а мршаве свиње по 56, чини сума гроша	8160.—
	<hr/>
	20260.—
У овој суми дебелој (!) има 1 брав од мршаве марве и метем га у мршаву цену.	
1809 вервара 19-га прими(х) у Миливоја Вулићевића из Азање мршави(х) свиња, то јест глава	
450 по 58 гроша; њина сума чини гроша	12528.—
	<hr/>
Марта 23 прими(х) у Миливоја 131 волова[!], пар по 135 гроша претера Миливоје свиња	8492.—
226 по 58 гроша, чини ми сума гроша	6293
	<hr/>
	Гроша: 14785

^{26а} У банкнотама.

²⁷ То је курс новца, односно разлика по курсу.

²⁸ Ђина (Гина) Вулко, земунски трговац.

²⁹ Младен Миловановић.

³⁰ Лазар Урошевић, земунски становник.

³¹ Анђелко Николић, земунски терзија.

³² Н. Краљевић, земунски контрибуент.

³³ Михаило, сестрић Милутиновићев.

^{33а} Прво је била написана сума 12100, што значи да је дато 11 свиња радом; ова сума и она испод ње од мршавих свиња даје збир 20260; међутим, сума 12100 је прецртана па изнад ње написано 11956.

1808 декем[в]рија 17 дадо[х] господару Вуици Вулићевићу из Азање гроша	2500.—
Декем[в]рија 24 прими Миливоје у Косте абачије на полицу у Београду гроша	3000.—
	<hr/> 5500.—
1809 лета, јануарија 30 дадо[х] Миливоју и Марку ²³ на па[р]латори[ји] у петацима	5593.30.—
прими Миливоје у господара Младена ²⁹ гроша	1000.—
	<hr/> 12093.30.—
Вервара 20 прими Миливоје у Антуна ³⁴ на па[р]латори[ји] дуката 301, чини му гроша	3010.—
Вервара 21 прими Миливоје у М[л]адена на полицу гроша	1060.—
	<hr/> 16163.—
Марта 2 дадо[х] Миливоју Вулићевићу гроша	4142.30.—
јавара [ајвара] 2 оке по 7 ф., чини му	14.—
	<hr/> 20319.30.—
Марта 10-га дадо[х] Марку Кели ²³ [Гели, Ђели, Бели?] у петацима на па[р]латори[ји] гроша	1446.20.—
	<hr/> 21765.50.—
Марта 24 дадо[х] Марку и Миливоју у петацима на па[р]латори[ји] гроша	4000.—
	<hr/> Гроша 25765.10
Узесмо у Ђине Вулка петакe по 90 на сто [и ч]ини му 5593 ф. 30, а чини му гроша с пасрцем	6225.—
Примање моје, Драгутиново, од Милутина Јовановића	
Први пут прими[х] и дадо[х] Новаку ³⁵	1000.—
Даде Младену ²⁹ у Синоду ^{35а} гроша	1000.—
Прими Миливоје у господареву конаку ³⁶	1000.—
Прими[х] у пивара ⁸ гроша	2000.—
	<hr/> 5000.—
Плати[х] Бранку Шићу ³⁷ за петакe	750.—
Прими[х] по Јоци Караматину ³⁸ послато	11000.—
Прии[х] у сувуринима, сувурина 29 по 27 [фор]	783.—
Прими[х] у Милутина и дадо[х] Мијаилцу ³⁹ на капију	1000.—
Даде Милутин Ачи Пери ⁴⁰ воринти	1000.—
Прими Милоје ⁴¹ од Милутина за мој рачун	3000.—
Прими[х] каде пођо[х] у Сурчин са Милићем	200.—
	<hr/> ф. 22733.—
Нађосмо добити нас 2 ортака: на сваки тал по воринти	1303.30.— ⁴²

²⁴ Антун капиција, службеник земунске парлаторије, свакако Чук.

²⁵ Н. Мајсторовић, трговац из Азање.

^{35а} Правителствујушчи совјет.

³⁶ У Карађорђевоу конаку.

³⁷ Неидентификовано лице.

³⁸ Ј. Карамата, земунски трговац.

³⁹ Мијаилц, земунски трговац код Бежаниске капије.

⁴⁰ Неидентификовано лице; можда Петар Дражевац.

⁴¹ Милоје Петровић, устанички војвода.

⁴² Ова је сума наведена и мало ниже под 10. IV. 1808.

1807, декем(в)рија 25

Претјера Новак Мајсторовић из Азање свиња	
254 у ортаклуку са Милутином Јовановићем, пар. свиња по 66 гроша (без родоша)	8382
Примисмо у Младена ²⁹ свиња	
214 по 56 гроша (са радошем)	5768
[1808] априла 10 прими(х) у М[л]адена глава	
352 по 61 грош	10308.—
	Гроша 24458.—
Прими Милутин од они[х] свиња које је продао	
Марко Мојсиловић ⁴⁸	2260.—
Плати(х) за армицију и дадо(х) Милутину за пут каде пође у Осиејек	
200 ф. (укупна сума)	624.—
Потроши(х) идући у Осиејек воринти	
	100.—
	27442.—
Тако и на мој тал остаје добити на нас двојицу, на тал по воринти	
И што сам узео од оније(х) 500 гроша које сам дао Миливоју на скели, узео(х) од Или[ји]ни[х] ⁶ новаца из Ос[и]јека и остаје моје при Милутину воринти	1303.30.— ⁴²
	100.—
	28845.30
1808, априла 25 учинисмо рачун у Земуну; остаје моје при Милутину воринти	
	6012.—
И дао сам месеца јунија 9 Миливоју Вулићевићу од моје стране	
	гроша 1000.—
што је примио у Стевана Живковића и кнеза Симе Марковића, прими Миливоје	
	848 гроша
1808, маја 23. Рачун с Милутином; било мога капитала воринти	
	10397.—
Од ове суме прво сам дао пивару ⁸ гроша	
	2000.—
и Новаку из Азање ³⁵ дао сам гроша	
	2000.—
и прими[х] у банкама готови[х] новаца	
	1100.—
па каде сам ишао на скелу примити Милојеве ⁴¹ свиње	
	100.—
и плати[х] пивару ⁸ гроша	
	300.—
	5500.—

1808, јунија 14

Знати се: метусмо свиње на рану у Петровце ⁴⁴	
глава 210 по 62, свињама сума	44a
по реду до у обор, и на ове свиње трошка до обора, свињарима	6464.—
и трошка ја дадо[х] за со 15 ф. све чини	100.30.—
и узесмо кукурузе у спаије ⁴⁵ 70.000 ока по 12 ф. и њина трошка	
и армиције на ову марву воринти	210 ^{45a}
после смо метили у обор 21 свинче од свиња Младенови[х] сума	
чини по 60	600.—
	ф. 7164.30

⁴⁸ М. Мојсиловић из Српског Михољца.

⁴⁴ Петровци, југозападно од Вуковара.

^{44a} Сума пречртана.

⁴⁵ Непознато ми је од кога спахије, можда од Елца, вуковарског сп.

^{45a} Сума пречртана.

И дао Милутин Павлу Бурмазу ⁴⁶ којекаде на трошак воринти	101.30
Августа 17-га даде Милутин Павлу Бурмазу ф.	20.—
и дадо[х] за со ја, Драгутин, воринти	7.—
и дадо[х] ја, Драгутин, Павлу Бурмазу у Петровцима	10.—
	<hr/>
	138.30.—
1808, маја 14, у Руми. Метнусмо свиње у Руми на рану глава 231; продасмо Солги у Товарнику 206 свиња.	
Овијема свињама до Руме трошка:	
прво, за оборе воринти	10.30.—
настојнику који је возио брава до Добановца	1.—
и Стевану настојнику плати[х]	4.—
опет за оборе воринти	4.—
до Руме у 8 момака по фор. 7.30, сума њина	60.—
и свињару који је дотерао свиње из Крњешеваца	4.—
и Павлова ⁴⁶ трошка до Руме воринти	4.—
и момку на обору, који је за три дана био, воринти	3.—
и потроши Милутин идући у Руму за свињама	12.—
и мојега и Милутинова трошка на вашару	24.6
трошка на скели и армиције воринти	403.—
	<hr/>
	532.36.—
Стевану настојнику до Руме, чини му	14.—
	<hr/>
	546.36.—
440 глава чини му сума гроша	12344.—
	<hr/>
	12890.36.—
206 глава продали смо Солги из Товарника по 62.45, њина сума	6212.—
Ове свиње које остају у Руми на рани по 62 воринти чини сума њина, воринти до у обор са свакијем трошковима, како горња сума показује, чини му воринти	
	6882.—
Соли и трошка којекаква на ову марву	66.30.—
[1808], јулија 22, каде смо ишли у Руму и Петровце, имали смо трошка и то потроши Милутин	
	34.—
	<hr/>
	ф. 6951.80 ⁴⁷
1808, јулија 29. Знати се до данашњег дана колико смо интереса које коме платили	
	1105 ф.
1808, јулија 20. Знати се шта примам у Милутина ја, Драгутин: прво сам примио	
	200.—
па сам примио за сено воринти	10.—
прими[х] у Петровцима воринти	25.—
прими Мијаило ³³ воринти	5.—
прими[х] и дадо[х] Анти ис Тополе ⁴⁸ воринти	347.38.—
прими[х] и дадо[х] за вино у Београд	263.18.—
	<hr/>
	850.54

⁴⁶ П. Бурмаз, гонич свиња, Милутиновићев настојник над гоничима, родом је из Србије.

⁴⁷ Треба 6982.30.

⁴⁸ Андреја Јокић, брат Петра Јокића, Карађорђевог буљубаше.

Августа 1 пођо[х] у Осијек за новце — примати вересију у Томаша.	
Прими[х] у Милутина	150 ф.
1808, августа 30 ^{48а} прими[х] у Петра Стублинца на Забреж[ј]у глава	
323 свиња по 58, њина сума чини гроша	8990.—
па истога овога дана примисмо у Петра глава 153 по 48, под новце 147, њина сума гроша	3528.—
<hr/>	
Сва сума овој марви, ако сву нађемо, чини гроша	12518.—
Ова је сва сума [стоке] коју смо примили у Петра; дужан Драгутин Милутиновић и Милутин Јовановић. И више му нисмо дали но капаре гроша	
	2000.— ⁴⁹
— Прво трошка на скели на ову марву:	
вина, леба и сира, воринти	2.46.—
возарима и свињарима на скели воринти	3.36.—
у Бољевцима за оборе и што су свиње лежале	24.48.—
овициру такса од пара 15 крајцара	59.45.—
и дадо[х] Мати настојнику	40.—
и дадо[х] Павлу из Јакова	5.—
и плати[х] биргашу у Јакову	8.30
плати[х] Јовану каплару	3.—
овициру и латовима	9.—
и плати[х] за кола до Земуна	3.30.—
<hr/>	
	158.15(!)
плати[х] армиције воринти	332.40
плати[х] у Котроманцу таксе	15.48.—
<hr/>	
	506.43.—
Знати се на чисто Петрове свиње које прими[х] септем[в]рија 24, лета 1808 на Заб[р]еж[ј]у; прими[х] 293 глава што остаје код нас на чисто по 58 ф. са 12 радоша; вратило се натраг у Забреж[ј]е глава 30.	
Овијем при[м]љенијем свињама чини сума гроша	8149.—
па онога дана примисмо свиња 153 по 48 гроша, њина сума чини гроша	3528.— ⁵⁰
<hr/>	
	11677.—
1808, септем[в]рија 19 примисмо у Петра Дражевца свиња: 361 по 55 гроша, њина сума чини, без радоша	
	9400.—
<hr/>	
	21077.—
Новем[в]рија 2 примисмо у Петра глава свиња 209 по 58, њина сума чини воринти	
	5829.—
<hr/>	
	26906

^{48а} Накнадно је написано блеђим мастилом изнад овог датума: „септемрија 24“, а ранији датум није прецртан.

⁴⁹ Од горњег датума доведе унакрс прецртано. Доносимо ради упоређења.

⁵⁰ Ова сума, заједно са бројем свиња, ушла је већ под 30. VIII. 1808.

Лета 1808, декем[в]рија 22 примисмо у Петра Стублинчевића из Дражевца 312 свиња и ове свиње по 57 гроша;	
Декем[в]рија 23 прими[х] у Петра 2 рањена брава, а чини њина [целокупна] сума	8531.20
Декем[в]рија 24 примисмо у Петра Дражевца волова 77 по 140 гроша пар, њина сума	5390.—
Сва сума чини гроша	40827.—
[1809,] марта 9. прими[х] у Петра Стублинца из Дражевца волова 79 по 145 гроша, њина сума чини	5677.30
	46549.50.—
На њи[х] трошка:	
прво, овициру такса, воринти	17.4.—
па армиције	276.40.—
директору такса, воринти	4.—
писару у армицији воринти	2.—
у Вољевцима бирташу, воринти	5.—
на Краку [!] б[и]рташу воринти	2.32.—
у Јакову бирташу	7.40.—
овициру за кола и диурне	15.—
латовима диурне воринти	6.—
и вина и леба воринти, што смо носили и[з] Земуна	4.—
Сума сва чини воринти	340.—
И дао сам кума Јереми[ји], настојнику,	35.—
и плати[х] Милутину за сијено воринти	130.—
и даде Јереми[ји] за пут воринти	60.—
и одио Милутин за пут	200.—
	ф. 765.—
Знати се примање Петрово, новце [у новцу].	
[1808], августа 25. дадо[х] Петру у Биограду или Сими гроша	2000.—
дадо[х] Петру у сувурицима и оленскије ⁵¹ дуката, гроша	1000.—
дадо[х] Петру под печатом на Забрежу 80 дуката, чини	800.—
Октомврија 15. дадо[х] Петру на полицу у Нане Бонбе гроша	3500.—
и дадо[х] му један казан [од] ока 65 ипо по 7 ф. чини му гр.	395.—
	Гроша: 7695.—
Дадо[х] Петру за 4 розолије ⁵² воринти	9.—
	7704.—
Октомврија 26. дадо[х] Петру од Чиковца н[а] полицу гроша	2300.— ⁵³
И ове новце исте прими Сима из Мале Моштанице у петацима на па[р]латори[ји] и на Остружници гроша	3500.—
	11204.—

⁵¹ Сеферин (= souverain d'or); и оленски (= холандски) дукати.

⁵² Розолија је ликер с ружиним мирисом.

⁵³ Ова је сума прецртана па исправљена на 3500.

Ноем[в]рија 19. дадо[х] Петру Стублинчевићу на па[р]латори[ји] и на полицу у Нана Вонбе гр.	3500.—
	<hr/>
Декем[в]рија 17. дадо[х] Сими из Мале моштанице у Биограду гроша	14704.—
и прими Петар на полицу у Биограду од Ђорђа Антонијева	1500.—
Декем[в]рија 21. прими Сима из Мале Моштанице у Косте абачије	2000.—
Декем[в]рија 24. прими Петар на полицу у Биограду	2000.—
	<hr/>
	20204.—
Узе Петар у гуњевима, гроша	59.—
у прслуцима, гроша	15.—
и прими Петар на полицу у Биограду од Ђорђа Антонијева	1200.—
и на полицу у Биограду од Новаковића Мијаила прими Петар гроша	1000.—
у Антуна капиције ⁵⁴ на па[р]латорији прими	1050.—
и дадо[х] ја, Драгутин, на полицу кнезу Сими ⁵⁴ и прими Петар на па[р]латорији	2000.—
	<hr/>
Гроша:	25528.—
1809 вервара 23. прими Петар на полицу у Беснога Јање ²⁵ у Београду по 12 ф. дукат, гроша	2010.—
а воринти 2400;	
и дадо[х] Димитрију Марковићу ⁵⁵ за Петра, гроша	400.—
	<hr/>
	27938.—
Марта 2. дадо[х] Сими из Мале Моштанице на па[р]латорији у петацима и спедирано	1607.10
	<hr/>
	29545.10.—
Марта 10. дадо[х] Петру на па[р]латори[ји], узе[х] у Ђине Вулка на сто 84, чини му гроша	4553.20
	<hr/>
	Гроша 34.098.30
1808 октобрија 8.	
— Знати се трошка у Осијеку на вашару —	
Прво у Горњој вароши ручка ф.	2.—
па узесмо женама свиле, ^{55а} по 6.	152.—[!]
2 свилене мараме по 6 и по	13.—
16 риви ⁵⁶ камертлука ^{56а} за	37.—
	<hr/>
	204.—
20 вунти ћетена ⁵⁷ по 1.33	31.—
2 пара чизама децама	6.24.—
2 пара ципела	5.26.—
2 мараме црне свилене	13.—
	<hr/>
	261.—

⁵⁴ Кнез Сима Марковић.

⁵⁵ Д. Марковић, земунски трговац.

^{55а} Вероватно 25½ рифа, јер толико износи 152 фор.

⁵⁶ Риф (од мађарске речи göf = лакат) стара мера за дужину од 0,777 м.

^{56а} Камертлук = Камертук (= Kammertuch, фр. Cambresine) врста врло финог сукна, названог по холандском граду Kammerich или Kambray.

⁵⁷ Ђетен (од турске речи kjeten = лан) је ланено платно.

нашега трошка у Миклена ⁵⁸		60.09.—
појеле свиње у Трпинику ⁵⁹ ку[ку]руза		52.30.—
2 кила [!] кукуруза у Миклена		40.—
узе кума Мата у зајам у Миклена воринти		200.—
узе[х] и ја у Миклена [и] плати(х) кочијашу који ме возио у Осиејек		26.—
	ф.	378.39.—
плати[х] за кола кирије кума Мијаилцу с капије, ⁶⁰ воринти		25.—
потроши[х] на мене и на коње и кочијашу		46.—
мојега трошка до Осиејека		13.—
		462.39.—
и дао сам кума Мати за пут, воринти		110.—
		572.39.—
Дао сам Петру Бранковићу од његовије[х] 1250 ф.		315.—
	ф.	887 ^{60a}
<i>1809 јануарија 2.</i>		
Потрошисмо у Осиејку за нашу кућу, воринти		642.—
		176 ⁶¹
и потроши Милутин за кола идући у Осиејек		120.—
потрошка Милутинова у Земуну око марве		20.—
и ворманима ⁶² плати[х] који су носили кукуруз из Бежаније		70.—
потроши[х] у Вировитици каде сам ишао Томашу за нов[а]ц		87.—
и потроши[х] воринти		163.—
		1278.—
<i>1809, вервара 6.</i>		
Рачун от трошкова између нас ортака:		
преводимо стражњу суму	ф.	1278.—
па послјије дрва и брашно и кућни трошак чини	ф.	399.—
потрошисмо на коње, воринти		193.—
		1870.—
Имали смо штете на Ристиним ⁶³ свињама		255.—
и на Младеновим ²⁹ свињама штете		1900.—
и дао сам Солару за пасош од новаца, воринти		150.—
и плати[х] Ђини ²⁸ за новце интереса што нисмо на термин исплатили, воринти		60.—
		4235.—
Имамо провити што је Милутин у Шопрону продао Турнеру 227 по 182 ф. [пар], добисмо воринти		1500.—
Добили смо од Насте Бајића из Митровице за оне свиње које смо ранили у Петровцима		1800.—

⁵⁸ Миклен је свакако Михаел Крамер, осјечки трговац.

⁵⁹ Трпиник, вероватно Трпње код Вуковара.

⁶⁰ Мијаиле, земунски контрибуент са станом код Бежаниске капије.

^{60a} Обе последње суме прецртане.

⁶¹ Ова свота је убачена и ушла у збир, али се не види од чега је.

⁶² Вормани (од немачке речи Fuhrmann) значи возари.

⁶³ Риста (Радојичић из Блазнаве?).

Добили смо на новцима воринти	4150.—
Добили смо на Томашевим ⁶⁴ свињама	600.—
и на Шубариним ⁶⁵ свињама добили смо	299.—
и добили смо на Илијиним ⁶⁶ свињама и на ишпановим из Редута, ⁶⁷ воринти	1220.—
	<hr/>
	ф. 10569.— ^{67а}

1809 вервара 3-га

Знати се: прими[х] новце у Томаша у Вировитици, воринти готовије[х]	3900.—
па прими[х] у Осијеку на Томашеву векслу од Јоце Црвенковића	8000.—
па прими[х] у Мишка, касапина, воринти	2000.—
прими[х] за коже које смо продали у Н. Сад	900.—
прими[х] опет за коже воринти	586.—
прими[х] у Добр[и]нцима у Давида од свиња	1000.—
прими[х] у Катане Ђорђа ⁶⁸ за вршилинге, воринти	65.—
	<hr/>
	16451.—
и одио сам из Осијека воринти	350.—
	<hr/>
	16801.—

Знати се од ове [овог] страшнега [последњег] примања и издавања за нашу потребу:

прво плати[х] Молеру ⁶⁹ воринти	3300.—
дадо[х] Павлу Казанцији за рачун Мирковића Матије из Вранића	425.—
плати[х] Молеру за Дукића, ⁷⁰ воринти	2200.—
плати[х] једному Чивутину за 1700 гроша, [воринти]	1878.30
па једному Чивутину за гроша 1000, воринти	1105.—
па једному Чивутину за гроша 1160, воринти	1282.—
па трећему Чивутину за гроша 1020, воринти	1125.—
па у Чивутина Саламуна за гроша 1050, воринти	1165.—
	<hr/>
	ф. 10281.—
и дадо[х] Павлу Бурмазу ⁴⁶ за кукурузе	150.—
потроши[х] ја, Драгутин, на моју страну	900.—
Стевану Јевтићу ⁷¹ за харшаве и за порцулане	166.—
и дадо[х] Петру Бранковићу ⁷²	100.—
и дадо[х] Милутину каде пође у Бежанију	250.—
и дадо[х] кума-Марку за пасош воринти	22.—
плати[х] вересиу Наклици Ваволове	28.—
	<hr/>
	11897.—

⁶⁴ На свињама које су продате Томашу из Вировитице.

⁶⁵ Неидентификовано лице.

⁶⁶ На свињама продатим И. Пантелићу, осјечком трговцу.

⁶⁷ На свињама продатим управнику властелинства у Ердугу.

^{67а} Треба 9569.

⁶⁸ Ђорђе (Георгије) Катана, земунски трговац, трговао са Србијанцима.

⁶⁹ Димитрије Братоглић, земунски молер и трговац.

⁷⁰ Алекса Дукић из Бање.

⁷¹ Стеван Јевтић, Карађорђево секретар.

⁷² П. Бранковић, земунски трговац.

и [Антонију,] врачарину сину, дадо[х] воринти	107.—
дадо[х] Микаилу ³³	185.—
идући у Биоград потроши[х] воринти	15.—
и дадо[х] Јовану Јовановићу из Бежаније	25.—
плати[х] Јовану Батарићу ⁷³ за кукурузе ока 1220, сума чини му воринти	116.24.—
и дадо[х] Јовану Батарићу наново	30.—
[1809,] јануарија 27. дадо[х] Павлу Бурмазу ⁴⁶	200.—
дадо[х] Петру Бранковићу за Мијаила Дукића из Београда	50.—
дадо[х] Милутину и даде сину врачарину на кукурузе воринти	100.—
и дадо[х] вормамима ⁶² који су носили кукурузе из Бежаније свињама у Земун,	70.—
	<hr/>
	12795.—
и дадо[х] Нани Бонби воринти	1000.—
и дадо[х] кума-Марку Лакетићу што је терао волове	60.—
[1809,] јануарија 29. дадо[х] Павлу Бурмазу за кукурузе	300.—
и дадо[х] Милутину те даде Н. Бонби	404.—
плати[х] Пантелији Стевановичу за сламу	36.—
и плати[х] у Котроманцу, у бирцузу, што су трошили наши калаузи, воринти	24.10.—
промени[х] у Вировитици 207 [гр.] за воринти	217.—
и дадо[х] трошка у Вировитици за 6 дана	89.—
и дадо[х] Милутину каде пође на свадбу а он даде за кукурузе у Бежанији воринти	12.—
и дадо[х] Конишору ^{73а} за еспап који сам послао Млађену ²⁹	100.—
и дадо[х] Павлу, настојнику, у Попинцима за пут	300.—
плати[х] Павлу Ђурђи [ђурчији] што сам узео за пут	50.—
плати[х] једному Павлове вересије, воринти	4.7.—
плати[х] једној жени у Бежанији од Павлове вересије	30.—
	<hr/>
	ф. 15421.—
За Стевину ⁷¹ киту дадо[х] гонбару	30.—
Цимер-мајстору за котобању ⁷⁴ у Бежанији што је правео, воринти	100.—
	<hr/>
	15551.—
1809, месеца вервара 3-га.	
Примање Милутина Јовановића [за] вересију коју смо имали у Мачарској. Прво прими у Осијеку у Христа Антонијевича	ф. 7.000.—
и у Павлу Поповича у Осијеку прими	1.700.—
и прими у ишпана из Редута ⁷⁵	
Лета 1808, октобрија 8 прими[х] сав рачун на моју страну од Милутина Јовановића ја, Драгутин Милутинович. Прво прими[х] од продати[х] свиња рањених[х] у Петровцима; продасмо Ђорђу Ђики ⁷⁶ и господару Кости Бајићу 214 глава за [фор.]	17860.31.—
и прими[х] од Милутина од 227 глава, продате [фор.]	18060.—
	<hr/>

⁷³ Ј. Батарић, граничар из Бежаније.

^{73а} Треба Којшору.

⁷⁴ Котобања је кош за кукуруз.

⁷⁵ Ишпан из Редута је управник властелинства племићске породице Адамовића од Чепина (Chr. Crusius, Topographisches Post-Lexikon, Wien 1805. II. Bd, 140).

⁷⁶ Ђорђе Ђика (Чико, Цико) и Коста Бајић, трговци из Срем. Митровице.

[1808,] ноем[в]рија 11 прими[х] у Миће из Митровице ⁷⁷ воринти	6000.—
[1808,] ноем[в]рија 13 прими[х] у Милутина од свиња ишпанови[х] из Редута	5962.—
Прими[х] у Милутина што је узео у Илије Пантелића из Осека ф.	8000.—
	<hr/>
	19962

1808, ноем[в]рија 15.

Из ове суме издајемо што смо коме били дужни. Прво плати[х] Ђини Вулку за грошеве, за гроша	4500.—
5400 воринти, па узео[х] у банкама у зајам 1000 воринти Узе[х] у Беснога Јање грошеве, гроша	3000.—
и плати[х] му 3607 воринти. Узе[х] грошеве у зајам у Мијаилца са Бежаниске капије 1500 и плати[х] му 1525 воринти. Узе[х] у Димитрија Леберијаша 88 дуката = гр.	880
и плати му 1060 воринти. гр.	8380.

Узе[х] у Митра, сапунције, у зајам 1500 воринти а плати[х] му
за 18 дана

1521 воринту
14113 форинти

Из ове стражње суме [1500 фор.] плати[х]

160 воринти Павлу Бурмазу, па плати[х] Милутину
150 „ за његов трошак; плати[х] Милутину
15 „ из ове суме.

14438 воринти

1808, ноем[в]рија 14.

Плати[х] господару Младену Миловановичу

2000 ф., 4 банке по 500 ф.

16438 ф.

Од ове стражње суме плати[х] једну векслу господару
Младену Миловановичу од

8000 ф., то јесте Кости, попа Томину брату.

Плати[х] господару Младену Миловановичу једну векслу,
[дадох] неговома магазачији Ђорђу са Саве, од

720 [Дадо господару Младену чое 20 риви по 14, чини му
сума гроша 280.—

ф. 25158

[1808,] декем[в]рија 9.

ф. 2500.— дадо[х] Миливоју Вулићевићу; узео[х] у Ђине и у другога
дукате по 11 ипо, чини му гроша 2200.—

⁷⁷ Неидентификовано лице.

Од ове стражње суме⁷⁸ дадосмо век[s]лу од господара Косте Ваића и Ђорђа Чике из Митровице.
 Једну векслу продасмо господару Андри Чиковцу и њиној кунпа-
 ни[jи],⁷⁹ вексла од ф. 12700.—

Од ове суме примисмо од господара Андрије Чиковца у Осијеку
 у банкама, октомрија 3, 6000.—

[1808.] октомрија 24 прими[x] гроша 2250, дуката 225. Погоди-
 смо сваки дукат по 12 ф. чини му сума воринти 2700.—
 ф. 8700.—

1808, октомрија 28 прими[x] у А[н]дрије ис Тополе⁴⁸

369 свиња матори[x], у другоме чопору глава
 111 малије[x] прасади,⁸⁰
 12

1808, октомрија 30-га прими[x] у Радована и[з] Саранова⁸¹
 194; прими[x] у Петра Дражевца 214 гл[а]ва

686

1808, декем[в]рија 19 прими[x] у Стеве Јевтића свиња
 26 по 65 гроша, сума чини 845.—

712

Свиња Радивојеви[x] и[з] Саранова 194 продале се по 72 фор.
 њина сума воринти 6696, гроша 5573.—
 Продали смо од оније[x] Андријини[x] свиња Ђорђу Ђики у Ми-
 тровици 208, и радоша 8, по 53, гроша 5300.—
 Продали смо у Редуту ишпану 205 по 70 ф. с радош. 6295 ф. гр. 5036.—
 Па узесмо у Стевана 27 по 65,⁸² гроша 877.—

12991 ф., гроша 16786.—

1808 октомрија 30 продали смо Ђики Ђорђу из Митровице свиња

208 по 53 гроша, њина сума чини гроша 5300.—
 Продали смо Давиду из Добринаца глава
 194 по 72 [форинте], чини гроша по 60, њина сума 5580.—
 Ишпану из Редута продали смо свиња
 216 по 70 ф. [гр. 58] чини му гроша 6032.—
 И узе[x] у господара Стева Јевтића глава
 27 по 65 и њина сума чини 877.—
 И продали смо назимади глава
 56 без трошка, чини му сума гроша 350.—

Сва сума чини оволико гроша 18139.—

Имамо свакога трошка и армиције 1480.—

⁷⁸ Треба да гласи: „На ову стражњу суму...“

⁷⁹ Андра Чиковец и комп., трговачке фирме у Осијеку.

⁸⁰ Ове две цифре свиња понављају се мало ниже, али их доносимо због збира.

⁸¹ Радован (Радивоје), врло вероватно брат Милоша Сарановца, крушевачког војводе.

⁸² Последњих шест редова се понављају мало ниже у другом склопу.

Знати се колико сам коме дао новца од овије[х] свиња.

Прво сам дао Андри ис Тополе ⁴⁸ октомрија 28, на па[р]латори[ји]	
у петацима, гроша	2000.—
И рибе било свакојакe 120 ока, гроша	96.—
Од ови[х] свиња господаревије[х] ⁸³ прими Радован и[з] Саранова	
у Чивутина на полицу и у готову новцу, гроша	1500.—
	<hr/>
	3596.—
октомрија 31 на па[р]латори[ји]	
и дадо[х] за суву рибу Атанасиу Дукићу ⁸⁴ воринти	16.30.—
Ноем[в]рија 2 дадо[х] Радивоју ^{84а} и[з] Саранова за платно, гр.	14.—
и дадо[х] Андрији ⁴⁸ за 2 кабанице воринти	27.—
Ноем[в]рија 24 дадо[х] Андри и Радивоју гроша	1500.—
	<hr/>
	5153.30
И дадосмо Лета 1809, јануарија 16, господару ⁸³ у петацима гр.	6429.—
	<hr/>
	11582.30.—
1809, марта 2 дадо[х] господару Ђорђу ⁸³ у петацима, гроша	2250.—
	<hr/>
	13832.30.—
Посла[х] Андри ис Тополе ⁴⁸ рибе 30 вунти по 15 ⁸⁵	8.—(!)
1808 октомрија 28 прими[х] на Скели [у] Острижници:	
прво прими[х] у Андрије ис Тополе свиња глава 369;	
у Атанасија Дукића из Бање ⁸⁴ прими[х] гла[ва] 111	
прасади и већи[х] свиња	14 ^{85а}
1809 марта 20 прими[х] од волова у Милутина, које смо продали	
у Руми, воринти	1650.—
	<hr/>
Од ове суме посла[х] кума Стевану у Бежанија ф.	200.—
и дадо[х] кума Никети воринти	150.—
узе[х] на мој трошак воринти	30.—
дадо[х] Илији, бакчовану,	5.—
и дадо[х] Галину из Бежаније	30.—
дадо[х] Милети Гавриловићу ⁸⁶ воринти	100.—
дадо[х] Петру Бранковићу воринти	30.—
	<hr/>
	ф. 545
И дадо[х] кума Стевану у Бежанији за кукурузе ф.	100.—
Марта 23 примисмо у Марка и у Миливоја ⁸⁷ волова 131 по 135	
гроша [пар].	

⁸³ Овде се мисли на Карађорђа.

⁸⁴ Алекса Дукић из села Бање (северозападно од Тополе); риба је била за њега.

^{84а} За Радивоја.

⁸⁵ По 15 крајцара.

^{85а} Сва три горња броја и део текста крупним су потезима прецртани.

⁸⁶ М. Гавриловић, земунски трговац, родом из Шапца.

⁸⁷ Ова ставка је унесена двапут под истим датумом; овде је задржавамо из два разлога: прво, што се појављује и Марко Кела као лиферант уз М. Вулићевића; друго, што је испод ње забележен трошак око тих волова.

На ове волове трошка: прво овициру таксе воринти	56.36.—
2 настојника, свакому по 25, чини му	50.—
2 латова по 4 ф., чини му	8.—
овициру за кола и њему диурна	12.—
и бирташу у Јакову воринти	23.17.—
за сијено плати[x] воринти	20.—
на скели возарима и чобанима	6.—
и дадо[x] Милутину каде пође у Јаково да крене марву	220.—
и дадо[x] Павлу Обрадовићу каде пође за волове	3.—
и дадо[x] Павлу Бурмазу воринти	100.—
армиције на волове и на свиње, воринти	616.42
таксе ко[d] директора, воринти	14.5.—

1674.—

Дадо[x] Павлу Бурмазу воринти 10.—

1684.—

1809 марта 20 узесмо кукуруза у Сурчину по 10 ф.:

Васа Брибић	180 ока, сума	18.—
Трифун Јаношевић	175 " "	17.30.—
Митар Поповић	110 " "	11.—
Мијаило Чубрила	140 " "	14.—
Стеван Вуковић	150 " "	15.—

755

ф. 75.30.—

Из Сурчина 2 дошло:

један 300 [ока], сума	30.—
и други 190 [ока], сума	19.—
Јован Николић 90 [ока], сума	9.—
Дадо[x] Милени Милосављевића из Бежаније	30.—
и дадо[x] Ђалину из Бежаније воринти	10.—

173.30

Дадо[x] Николи из Јакова [за] 160 ока	16.—
плати[x] из Добановаца [за] 60 ока	6.—
плати[x] једному из Сурчина [за] 40 ока, чини сума	4.—
па и[з] Сурчина једному [за] 50 ока, чини сума	5.—
па и[з] Сурчина једному [за] 90 ока, чини сума	9.—
дадо[x] писару који пише на обору, воринти	5.—

ф. 229.30

1809; јануарија 30 примамо рачун у Павла Бурмаза што је узимао кукурузе у Бежани[ји]:

прво, 300 ока по 7 и по (за 100 ока)	фор.	22.30
па опет у једнога 180 ока по 7 и по	"	13.30
па друго (од другог) 130 ока по 7 и по	"	9.45
па 100 ока по 7 и по	"	7.30
па 500 ока по 7 и по	"	37.35
па опет 130 ока по 7 и по	"	9.45
па опет 150 ока по 7 и по	"	11.15

[Тако се нижу на четири стране разне количине кукуруза и разне цене.
У свему је узео:

14600 ока по 7 фор. 30 крајц.	1095 фор.
22100 ока по 8 фор.	1768 „
2910 ока по 9 фор.	261.54
5080 ока по 9 фор. 15 крајц.	469.27
800 ока по 9 фор. 30 крајц.	76.—
<hr/>	
45490 ока плаћених свега	3670 ф. 21 крајц.
и 1410 ока — „ови неплаћени“	130 ф. 12 крајц.

Испод овог неплаћеног кукуруза забележено је ово:]
Жени Мачванки, узела је 10 ф.
и воденичару, примио . . . 2

Даво[х] Лазару Илићу из Бежаније за кукурузе ф. 4.7.
1809, вервара 28

Узе[х] кукуруза у Радована из Бежаније	
240 ока по 1 и по ф. [сто ока], сума чини воринти	22.48.—
200 „ по 9 ф. из Бежаније [од] Живка Нинковића ф.	18.—
110 „ по 9 ф. из Добановаца	10.—
Погоди[х] у Никете из Бежаније кукуруза	
6000 ока по 10 фор. 110 ока, дав[ох] му капаре фор.	150.—
2000 „ по 10, али добра мера, [од] Новаковића	50.—
5000 „ 10 у Гаје Николића из Бежаније, прими капару . . ф.	50.—
3000 „ по 10 у Јована Мијатовића из Бежаније, [прими] капаре ф.	20.—

16000 ф. 270

И дао Милутин Јовану Батарићу за кукурузе,
а пошто буде, (фор.) 100
и даво[х] за пасоце Солару (фор.) 150.—
за 130 ока [кукуруза] по 9,30 и[з] Сурчина Петру Илићу . . (фор.) 12.21
и дао сам цимер-мајстору што је правио котобању [кош за кукуруз] (фор.) 156.—

1809, месеца вервара 1 прими[х] рачун у Павла Бурмаза колико су свиње у Бежанији појеле кукуруза:
прво су појеле прасад господара Ђорђа:⁸³ 64, појеле су кукуруза 5140 [ока] по 7 ипо [стотина], чини воринти 385.—

1808, декем[в]рија 23. Појеле су кукуруза у Бежанији свиње које смо примили у Миливоја Вулићевића глава 297, појеле га кова 1000 а каде се премери кукуруз изнађеш шта су појеле.— А кренусмо у име божије у Шопрон.

1809, вервара 1

И овијем свињама из обора по 115 ф.
а појеле су у Бежанији 20.000 ока по 8 ф., чини му 1600.—
а без кукуруза чини форинти купно 14676

ф. 16276.—

и трошка на ове свиње до Осијека
и свињарима и свињама и Милутинова 750.—

ф. 17026.—

Продали смо ишпану, што је отишло, у Шопрону:
глава 279 по 131 са 12 радоша, и продали смо
глава 15 по 90 ф., сума 675.30, а сва сума чини му воринти . . . 18163.30.—
1808, октобрија 21 погоди[х] Милисава, Милутинова пасторка,
за кочијаша на месец по 13 фор.
и на све једне чизме.

Дадо[х] за коње и Јовановичу воринти	20.—
дадо[х] за зоб, Никети у Бежанији, за коње, воринти	50.—
и плати[х] кочијашу за каблицу, воринти	10.—
и за зоб у Бежани[ји], Кничанину, 8 мерова по 3 ипо	28.—
и за јечам, мереце 4 по 3.45, чини му	5.— ⁸⁸
	<hr/>
	113.—
Плати[х] Никети за зоб воринти	20.—
плати[х] Кничанину Павлу из Бежаније за зоб	18.—
плати[х] Јовану Ковачу ⁸⁹ за руду и за подковицу	19.48.—
па кума Никети за зоб и за чизме Милисаву кочијашу вор.	10.—
	<hr/>
	180.48
1809, вервара 27 дадо[х] колару за 2 обртња на карузе и з[а] арњеве	13
	<hr/>
	193.48
на тарнице дадо[х] му воринти	13.30
	<hr/>
	207.18.—
1809, марта 13 погоди[х] Јошка Новаковића, кочијаша, на месец по 10 форинти.	
Марта 20 за зоб воринти	9.20
	<hr/>
	ф. 216.28

⁸⁸ Треба 15, јер је $4 \times 3.45 = 15$ форинти.

⁸⁹ Јован Петровић, земунски ковач, што је окуивао устаницима прве дрвене топове.